

ISSN 2080-1807

TORUŃSKIE STUDIA BIBLIOLOGICZNE
2022, nr 2 (29)

Agnieszka Zawadzka

Biblioteka Główna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

e-mail: agnieszka.zawadzka@mail.umcs.pl

Małgorzata Ziółkowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

e-mail: malgorzata.ziolkowska@mail.umcs.pl

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Biblioteka w przestrzeni, przestrzeń w bibliotece”, Kraków, 22–23 września 2022 r.

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2022.010>

STRESZCZENIE: Sprawozdanie z konferencji naukowej „Biblioteka w przestrzeni, przestrzeń w bibliotece”, która odbyła się w dniach 22–23 września 2022 r. w Krakowie. Przedsięwzięcie miało wymiar ogólnopolski, skierowane zostało do szerokiego kręgu adresatów zainteresowanych problematyką funkcjonowania bibliotek akademickich. Prezentacje wygłosili czołowi przedstawiciele najważniejszych instytucji zajmujących się bibliotekarstwem, archiwizacją, informatyką i działalnością kulturalną w kraju i za granicą.

SŁOWA KLUCZOWE: konferencja, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, biblioteki akademickie, przestrzeń, komunikacja naukowa

W 2022 r. Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (BG AGH) świętowała 100-lecie swojej działalności i z tej oka-

zji przygotowała liczne wydarzenia, w których brali udział pracownicy, studenci Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie (AGH), zaproszeni goście reprezentujący ogólnopolskie środowisko bibliotekarskie oraz współpracujące z Biblioteką instytucje. Dla upamiętnienia tego wyjątkowego wydarzenia w kalendarium obchodów Jubileuszu 100-lecia BG AGH dobrze wpisuje się zorganizowana w dniach 22–23 września 2022 r. konferencja pt. „Biblioteka w przestrzeni, przestrzeń w bibliotece”. W swoim artykule *Serce uczelni. 100 lat Biblioteki Głównej AGH* Michał Ciesielka trafnie napisał:

100 lat Biblioteki Głównej AGH (1922–2022) – ten jubileusz po prostu trzeba odnotować! Wyjątkową rocznicę obchodzi bowiem miejsce, bez którego organizm uniwersytetu nie istnieje. Biblioteka Główna AGH – największa biblioteka techniczna w Krakowie – stanowi dziś integralny element nowoczesnej uczelni, pełniący istotną funkcję w budowaniu uniwersytetu przyszłości¹.

Jak podkreśla autor, to dzięki usilnym staraniom pierwszego dyrektora BG AGH – Władysława Piaseckiego rozpoczęto budowę nowego pawilonu (Budynek U-1), który wówczas był najnowocześniejszą biblioteką w Polsce o wnętrzu dostosowywanym i organizowanym odpowiednio do dynamicznie zmieniającego się sposobu obsługi czytelnika². W późniejszych latach dobudowano nowy segment, który zwraca uwagę swoim wyposażeniem (dwukondygnacyjna Czytelnia Główna). Podejmowane prace realizowano w kierunku automatyzacji systemu, digitalizacji treści, z czasem stała się również tym *trzecim miejscem* – nauki, spotkań, integracji studentów i uczonych, a więc miejscem, gdzie krzyżuje się przestrzeń naukowa z przestrzenią towarzyską.

Zorganizowana w ramach obchodów jubileuszowych konferencja naukowa zgromadziła licznych uczestników, nie tylko bibliotekarzy z różnych ośrodków akademickich, ale także pracowników naukowych, przedstawicieli wiodących dostawców treści naukowych online

---

¹ M. Ciesielka, *Serce uczelni. 100 lat Biblioteki Głównej AGH* [online] [dostęp 7 października 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.agh.edu.pl/aktualnosci/info/serce-uczelni-100-lat-biblioteki-glownej-agh/>.

² Tamże.

oraz nowoczesnych systemów wspierających zarządzanie biblioteką. Głównym celem konferencji była wymiana informacji, doświadczeń, zaprezentowanie przykładów dobrych praktyk oraz innowacyjnych form pracy w bibliotekach akademickich. Wydarzenie było objęte patronatem honorowym przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP) oraz Konferencję Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP), a patronatem medialnym przez Elektroniczną Bibliotekę – portal bibliotekarzy i pracowników informacji (EBIB) oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP). W imieniu organizatorów oficjalnego otwarcia konferencji dokonał dyrektor BG AGH dr Stanisław Skórka.

Jednym z punktów programu było zwiedzanie wystawy prezentowanej w BG AGH oraz możliwość odwiedzenia stoisk dostawców baz danych i e-źródeł. Zorganizowana przestrzeń dla sponsorów była doskonałym miejscem zapoznania się uczestników spotkania z ofertą partnerów, takich jak: Elsevier, Oxford, Cambridge University Press, PWN, Ibuk Libra, Clarivate i innych. Przed rozpoczęciem obrad była również możliwość udziału w warsztatach pt. *Effective English writing for SCI-journal article acceptance* prowadzonych przez dr. Garetha Johna Dyka – przedstawiciela wydawcy czasopism i książek z dziedziny nauk ścisłych, technicznych i medycznych (STM) – Bentham Science. Od strony praktycznej autor podzielił się uwagami, jak zwiększyć efektywność pisania publikacji w języku angielskim, aby nie została ona odrzucona przez renomowane czasopismo międzynarodowe. Na podstawie ankiet wydawców zdiagnozowano trzy główne problemy tego procesu: wykraczanie artykułów poza zasięg czasopisma, nieprawidłowe formatowanie tekstu, problem z językiem obcym. Zaprezentowano sześć cech dobrego, prostego języka angielskiego: krótkie zdania, brak zbędnych słów, stosowanie znajomych wyrazów, w budowie zdań preferowanie strony czynnej, używanie odpowiedniego stylu, stosowanie dobrej interpunkcji. W tym kontekście istotne znaczenie ma także zwięzłość tekstu.

Sesja I – biblioteka jako przestrzeń wiedzy/nauki (sesja plenarna)

Dwudniowe spotkanie jubileuszowe, podczas którego wygłoszono łącznie 40 referatów, w tym 16 wystąpień firm partnerskich, odbyło się w Auli Centrum Ceramiki AGH. Obrady podzielono na cztery bloki tematyczne. Pierwszego dnia, w sesji plenarnej prowadzonej przez prof. dr hab. Jadwigę Woźniak-Kasperek, zaprezentowano siedem referatów dotyczących biblioteki jako przestrzeni wiedzy, nauki, rozwoju nowoczesnych systemów bibliotecznych. Referat inauguracyjny pt. *Current trends in Technologies for Libraries: Global Perspective* wygłosił Marshall M. Breeding. Na wstępie prelegent dokonał aktualnego przeglądu branży technologii bibliotecznych, wskazał najnowsze trendy w tej dziedzinie oraz zasygnalizował, że na całym świecie coraz powszechniejsze jest przyjmowanie oprogramowania w formie alternatyw open source, takich jak FOLIO i Koha (oprogramowania do automatyzacji bibliotek). W kolejnym wystąpieniu Michał Tomczyk z firmy EBSCO sp. z o.o. na podstawie badań sponsora i współpracy z bibliotekami omówił potrzeby użytkowników pod kątem dostępności swoich produktów i usług. Zaproponował rozwiązania ułatwiające użytkownikom dostęp do treści naukowych i technologii wyszukiwawczych w przestrzeni bibliotecznej rozumianej w kontekście wiedzy i nauki.

Referat zatytułowany *Biblioteki akademickie jako przestrzenie innowacji* wygłosiła przedstawicielka Instytutu Badań Informacji i Komunikacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu dr hab. Małgorzata Kowalska-Chrzanowska, prof. UMK. Autorka omówiła różne rodzaje, formy innowacji podejmowanych w bibliotekach (np. *blockchain*, nauka obywatelska, pomoc startupom) oraz trudności, jakie pojawiły się w procesie ich wdrażania. Na podstawie zebranych danych i przeprowadzonej analizy piśmiennictwa zagranicznego, polskiego i programów ministerialnych za lata 2017–2021 przedstawiła dominujące rodzaje innowacji w bibliotekach akademickich. Prelegentka wykazała, że w grupie czasopism polskich najwięcej było publikacji podejmujących tematykę innowacji organizacyjnych, społecznych i produktowych, a w grupie czasopism zagranicznych przeważały zagadnienia związane z wdrożeniem rozwiązań lub usprawnień już istniejących, które odpowiadają za-

potrzebowaniu użytkowników (innowacje społeczne), w nieco mniejszej ilości – innowacje organizacyjne oraz komunikacyjne. Z kolei uzyskane wyniki w grupie badawczej (projekty ministerialne) pokazały, że w ramach różnych programów MNiSW/MEiN, np. DUN/SON, największe dofinansowanie uzyskały biblioteki uniwersyteckie realizujące projekty związane z opracowaniem i digitalizacją zbiorów, natomiast w ramach projektu „Polska Cyfrowa” – „Cyfrowe udostępnianie informacji sektora publicznego (ISP) ze źródeł administracyjnych i zasobów nauki” duże wsparcie finansowe zdobyły projekty realizujące zadania tworzenia banków danych badawczych oraz repozytoriów uczelnianych w bibliotekach uniwersyteckich. Na podstawie przeglądu literatury prelegentka przedstawiła również doświadczenia bibliotek światowych w tym zakresie oraz pokazała różnice w postrzeganiu i rozwijaniu różnych rodzajów, form innowacji w polskich bibliotekach akademickich. Różnice dotyczyły głównie percypowania innowacji społecznych, a także technologicznych i produktowych. W przypadku innowacji społecznych biblioteki zagraniczne podejmują działania w kierunku badania satysfakcji użytkowników, dostosowywania usług, kolekcji do różnych grup użytkowników oraz tworzenia przestrzeni do kreatywnej pracy. Natomiast w bibliotekach polskich główny nacisk kładzie się na przyjazną organizację przestrzeni, poprawę dostępu do zbiorów czy nowoczesne wyposażenie bibliotek. Różnice w postrzeganiu innowacji technologicznych i produktowych, jak wymienia autorka, związane są z wdrożeniem *cloud computingu* (dostarczenia usług chmurowych), technologii *blockchain* czy sztucznej inteligencji.

Dwa kolejne wystąpienia dotyczyły informatyzacji bibliotek uczelni wyższych. Jacek Gajkiewicz reprezentujący spółkę MOL, specjalizującą się w systemach informatycznych (oprogramowaniach) dla bibliotek, zaoferował nowoczesne narzędzie obsługi czytelników pozwalające im z łatwością poruszać się w „świecie księgozbiorów”. Z kolei w świetle historycznym uczestnicy konferencji mogli wysłuchać wykładu Dominika Łuszczyńskiego z firmy partnerskiej ExLibris, Aleph Polska pt. *Ewolucja cyfryzacji. Historia rozwoju nowoczesnych systemów bibliotecznych ExLibris w Polsce*. Autor pokazał, poczynając od lat 90. XX w., jaką drogę ewolucji cyfrowej przeszły biblioteki w zakresie zarządzania zbiorami z wykorzystaniem systemów informatycznych, które są nadal rozwijane. Wybiegając w przyszłość, zasugerował, że za-

awansowane rozwiązania systemowe w zasadzie dążą do rozwoju takiego oprogramowania, które będzie oparte na algorytmach sztucznej inteligencji, ale czy tak będzie? Czy to kolejny krok cyfrowej ewolucji, której być może będziemy świadkami?

Wśród referatów prezentowanych w ramach sesji I warto wymienić wykład dr. Anny Wałek z Biblioteki Politechniki Gdańskiej *Usługi oparte na współpracy – krajowa i międzynarodowa współpraca bibliotek*. Prelegentka zwróciła uwagę na nowoczesne usługi informacyjne, zaakcentowała trendy w komunikacji naukowej oraz potrzebę zrzeczania się bibliotek i płynące stąd korzyści nie tylko dla zaangażowanych bibliotekarzy, ale i dla samej instytucji – biblioteki akademickiej, która ma szansę być rozpoznawana na arenie międzynarodowej poprzez udział w wielu pracach, zespołach i grupach roboczych. Uczestnictwo w międzynarodowych zespołach pozwala bibliotekarzom nie tylko nawiązać kontakty, ale też, co szczególnie cenne, nabyć nowe kompetencje na światowym poziomie. W referacie zaprezentowano i krótko scharakteryzowano wybrane organizacje i grupy robocze, takie jak: Polska Grupa Robocza Data Stewardów, IATUL (International Association of Scientific and Technological University Libraries), LIBER (Association of European Research Libraries), Research Data Alliance, EOSC Association, IFLA (*International Federation of Library Associations and Institutions*) czy OpenAIRE, oraz omówiono możliwości rozwoju zawodowego bibliotekarzy.

Ostatnia prezentacja zamykająca sesję I, wygłoszona przez dr. hab. Remigiusza Sapę, prof. UJ z Instytutu Studiów Informacyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego i Biblioteki Jagiellońskiej, dotyczyła bibliotecznego wsparcia dla naukowca w przestrzeni cyfrowej. Opierając się na doświadczeniach praktyków oraz dorobku różnych dyscyplin nauki, głównie nauk komunikacji społecznej i mediów, nakreślił plan działania, wsparcia biblioteki w dwóch płaszczyznach: dla nauki i dla naukowca. Za najważniejsze autor uznał widoczność naukowca w sieci poprzez profile w Google Scholar, ResearchGate, ORCID, Web of Science, Scopus, Ludzie Nauki itp., prezentując potencjał badawczy pracownika nauki oraz obszary zainteresowań, kompetencje, budując wizerunek badacza w świecie cyfrowym – „cyfrowe JA”. Na drugim miejscu stawia na „uczestnika komunikacji”, który wchodzi w interakcje z algorytmami poprzez interfejs fizyczny i cyfrowy, dokonuje wymiany danych

i informacji. W tym polu działania referent widzi wsparcie biblioteki/bibliotekarzy pomocnych w komunikacji przy składaniu tekstów do publikacji, współpracy z redakcjami czasopism czy „pisanu dla robotów”. Jako ostatni kierunek działania wymienia „producenta i sprzedawcę” – w tym obszarze pracownik biblioteki pomaga dobrać odpowiednie słowa kluczowe indeksowane w bazach naukowych, wskazuje, gdzie i za ile najlepiej/najkorzystniej opublikować swoją pracę. Wszystkie wymienione wyżej elementy współpracy pomiędzy użytkownikiem (autorem publikacji) a bibliotekarzami (głównie pracownikami informacji naukowej) są niezmiernie ważne w kompleksowej obsłudze informacyjnej badań naukowych, we wspomaganiu pracy naukowca.

Sesja II – biblioteka jako przestrzeń rozwoju

Sesję II poprowadził dr hab. Michał Rogoż, prof. UP/prorektor ds. nauki Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Pierwszy z referatów autorstwa dr. Leszka Szafrąńskiego z Biblioteki Jagiellońskiej prezentował poszczególne etapy wdrożenia projektu RODBUK (Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich) oraz koncepcję zarządzania zasobami zdeponowanymi w repozytorium.

W ramach konsorcjum sześciu krakowskich uczelni (Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie) przygotowano nowe narzędzie deponowania otwartych danych badawczych, które ma na celu wspomaganie i automatyzację rutynowych czynności (gromadzenia, archiwizowania, ochrony i udostępniania danych badawczych), umożliwiając efektywne promowanie dorobku pracowników naukowych. Podkreślona została rola *Data Stewardów*, którzy na podstawie zdobytej wiedzy oraz unikalnych kompetencji w zakresie zarządzania danymi naukowymi wspierają badaczy w przygotowaniu planu zarządzania danymi oraz udostępnianiu danych badawczych w RODBUK. Wskazano, że zadania i rola stewarda danych w macierzy-

stej jednostce naukowej ma kluczowe znaczenie w zakresie prawidłowego zarządzania danymi badawczymi zgodnie z wymogami Komisji Europejskiej, w ramach programu Horyzont Europa (*Open science, FAIR data*), aby zapewniać odpowiednią jakość danych naukowych prezentowanych w repozytorium.

O organizacji pracy Biblioteki Politechniki Śląskiej wobec nowych wyzwań opowiedziała dr hab. Renata Frączek. W kontekście historycznym przedstawiła zmiany, jakim uległa struktura organizacyjna biblioteki, zwłaszcza w ostatnich latach, dostosowując się do aktualnych potrzeb społeczności akademickiej. Omówiła poszczególne sekcje i realizowane przez nie zadania z uwzględnieniem obszarów działalności. Prelegentka wskazała, że oprócz gromadzenia, opracowania, udostępniania i informowania o tradycyjnych zasobach biblioteki (zadania realizowane przez Sekcję Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Sekcję Udostępniania Zbiorów, Ośrodek Informacji Patentowej i Normalizacyjnej) szczególnie ważne jest tworzenie zasobów cyfrowych i wsparcie działań projakościowych (zadania wykonywane przez Sekcję Bibliografii, Bibliometrii i Naukometrii, Sekcję Informacji Naukowej obejmującej digitalizację, dane badawcze, promocję zasobów informacyjnych i szkolenia) oraz prowadzenie aktywności pozabibliotecznej – dokumentującej historię Politechniki Śląskiej i rozwój naukowo-przemysłowy Górnego Śląska (zadania te realizują Sekcja Historyczno-Dokumentacyjna, Muzeum Techniki, Galeria Sztuki Zakamarek). Jak wskazała autorka, nieuniknione zmiany struktury organizacyjnej uczelni, w tym też biblioteki, są konsekwencją wdrożenia nowej Ustawy z dnia 18 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zmieniającej tryb kształcenia, organizację badań naukowych i pozyskiwanie funduszy. Stąd nowe wyzwania dla biblioteki związane z wykorzystaniem wiedzy z zakresu stosowania metod ilościowych (biblio- i naukometrycznych) czy też dotyczące danych badawczych. W nawiązaniu do dokumentu *Strategia rozwoju Politechniki Śląskiej na lata 2021–2026* biblioteka współuczestniczy w realizacji misji i celów strategicznych uczelni, takich jak: kształcenie, współpraca i promocja, kapitał ludzki, umiędzynarodowienie, badania naukowe, zarządzanie uczelnią³ poprzez organizowanie nowo-

---

³ *Strategia rozwoju Politechniki Śląskiej na lata 2021–2026* [online] [dostęp 4 października 2022]. Dostępny w World Wide Web:

czesnych platform informacyjnych, wspomaganie studentów, pracowników naukowych w pracy badawczej, dydaktycznej, pomoc w realizacji projektów, sporządzaniu statystyk, sprawozdań, analiz bibliometrycznych na potrzeby uczeni, tworzeniu zarządzeń pro Jakościowych, wdrożeniu modułów Bazy Wiedzy pozwalającej wyszukać partnerów do badań, również poprzez podejmowanie współpracy z innymi instytucjami z regionu, organizację wystaw, seminariów i konferencji, a także współpracę z macierzystymi jednostkami organizacyjnymi wokół budowania wysokiej pozycji i prestiżu uczelni.

Pozostając w tematyce biblioteki jako przestrzeni rozwoju, prof. dr hab. Wiesław Babik z Instytutu Studiów Informacyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego poruszył kwestie wielowymiarowości przestrzeni nowoczesnej biblioteki na przykładzie BG AGH. Zaprezentował wieloaspektowe spojrzenie na bibliotekę naukową, w której wyodrębnił różne obszary działalności bibliotecznej. Wśród wymienionych przestrzeni: wiedzy/nauki, inspiracji, rozwoju, architektury zwrócił uwagę na znaczenie, potrzebę zagospodarowania przestrzeni informacyjnej, infoekologicznej i „specjalistycznej” oraz aktywność bibliotekarzy, podejmujących działania w ww. płaszczyznach. Autor prezentacji podzielił się uwagami o konieczności wprowadzenia zmian w warsztacie pracy biblioteki akademickiej, w rodzajach i jakości usług bibliotecznych, sposobach dostępu do zasobów biblioteki, konieczności digitalizacji zbiorów bibliotecznych oraz zmian organizacyjnych zmierzających do tego, aby biblioteka postrzegana była jako centrum informacyjne uczelni. Zdaniem prof. W. Babika w bibliotece XXI wieku zadania udostępniania i rozpowszechniania informacji naukowo-technicznej przy użyciu różnych nośników i kanałów zostały poszerzone o pośrednictwo między twórcą informacji a jej użytkownikiem. Jak wskazuje, w społeczeństwie informacyjnym bardzo ważna jest umiejętność wyszukiwania, selekcji, wykorzystywania zasobów informacji dla pogłębienia swojej wiedzy, monitorowanie rozwoju dyscyplin, implementacja nowych rozwiązań stosowanych w poszczególnych dziedzinach. W tych obszarach działań autor upatruje zaangażowanie bibliotekarzy zainteresowanych doskonaleniem obiegu informacji i wiedzy, stających się

niejednokrotnie członkami różnych zespołów projektowych. W ujęciu przestrzeni infoekologicznej wskazuje na dbałość o jakość informacji, usuwanie informacji, które całkowicie utraciły swoją użyteczność, dbałość o wartościowy, bezpieczny i dobrze zorganizowany dostęp do informacji i wiedzy. W punktach przedstawił praktyczne działania ekologii informacji w bibliotece. Z kolei na przykładzie BG AGH jako biblioteki specjalistycznej, dostawcy usług informacyjnych z zakresu nauk technicznych podkreślił wysoki poziom wiedzy fachowej bibliotekarzy, prowadzenia działalności informacyjnej mającej na celu wspieranie naukowców w badaniach, projektach poprzez zbieranie, pozyskiwanie informacji, utrzymywanie kontaktów z ekspertami w danej dyscyplinie nauki, również w zakresie doradztwa informacyjnego i ewaluacyjnego. W strukturze wielowymiarowej/wielopłaszczyznowej zarysowana została biblioteka, widziana jako nowoczesna placówka naukowa, miejsce „nowinek technicznych i specjalistycznych”, ośrodek życia społecznego oraz doskonałe miejsce promocji wiedzy.

Wykład dr. Stanisława Skórki – dyrektora BG AGH uzupełnia i dobrze podsumowuje tematykę podjętą w tej części obrad. Referent próbował odpowiedzieć na pytanie stawiane w tytule referatu: *Czy bibliotekarze będą jeszcze potrzebni? Obszary kompetencji przyszłych pracowników bibliotek akademickich*. Autor wskazał trzy główne czynniki mające wpływ na ewaluację zawodu bibliotekarza. Są to zmiany zachodzące w obszarze: technologii, zmieniającej się książki i użytkownika. Przedstawił oczekiwania – kompetencje, jakie powinni posiadać przyszli pracownicy biblioteki naukowej. Za najważniejszą uznał wiedzę pozyskaną w dziedzinie bibliotekoznawstwa i informacji obejmującą zagadnienia wyszukiwania, architektury informacji, organizacji i dostępu do informacji, zarządzania nią. Podkreślił również potrzebę wprowadzenia do programu nauczania kształcenia o charakterze *big date* i *datemining* (techniki pozyskiwania danych z dużych zbiorów prowadzące do odkrywania wiedzy w bazach danych, zdobywania nowej wiedzy) oraz umiejętności mających kluczowe znaczenie dla przyszłego bibliotekarza. Wśród nich wskazał umiejętności informacyjne, technologiczne (także w zakresie metod bibliometrycznych), pedagogiczne, społeczne, komunikacyjne, umiejętności zarządzania np. organizacjami, projektami, zbiorami, w tym cyfrowymi czy metadanymi. Bibliotekarz przyszłości, aby nadążyć za aktualnymi trendami obserwowany-

mi w nauce, musi ciągle się doksztalać, być gotowy do podejmowania nowych wyzwań, odpowiedzialny za informację oraz dążyć do ciągłego doskonalenia swoich kompetencji informacyjnych. Autor, odpowiadając na pytanie: „jacy będą bibliotekarze przyszłości?”, zaprezentował koncepcję rozwoju profesji, opierając się na siedmiu obszarach:

1. obszar IT (ang. *information technology*), w którym rozwijane są umiejętności projektowania, utrzymania i obsługi systemów bibliotecznych;
2. obszar UX/HCI (ang. *user experience/human-computer interaction*) dotyczący wrażeń użytkownika oraz jego interakcji z cyfrowymi zasobami i usługami bibliotek;
3. obszar zasoby cyfrowe, w którym kładzie się nacisk na rozwój kompetencji w zakresie digitalizacji, opisu metadanych;
4. obszar bibliometrii obejmujący umiejętności generowania statystyk, raportów, sprawozdań, analiz bibliometrycznych;
5. obszar Open Access skupiający i poszerzający ustawicznie wiedzę na temat otwartej nauki: publikowania, udostępniania, polityki otwartości;
6. obszar dziedzinowy obejmujący specjalizację w danej dyscyplinie nauki, pogłębianie wiedzy, śledzenie rozwoju i postępów w nauce w zakresie danej dziedziny;
7. obszar marketingowy obejmujący nabycie i szkolenie umiejętności prowadzenia social mediów, promowania działalności, usług biblioteki, organizacji wydarzeń.

W tej części sesji swoje wystąpienia miały też przedstawicielki firm partnerskich: Magdalena Lewic z Total Materia (największej na świecie bazy materiałów z certyfikatami ISO) oraz reprezentujący firmę Taylor & Francis Group (brytyjski wydawca wielu książek i czasopism naukowych) trójosobowy zespół – Gloria Borghetti, Audrey Sarda, Cristina Garcia Pozuelo Sanchez. Prelegentki zaprezentowały wykorzystanie przestrzeni biblioteki wirtualnej do wspierania edukacji, naukowców w badaniach, projektach badawczych poprzez dostarczanie wartościowych treści cyfrowych w postaci archiwów online, e-booków, treści o otwartym dostępie.

Pierwszy dzień konferencji zwieńczyła uroczysta kolacja w restauracji C.K. Browar pod Wawelem.

Sesja III – biblioteka jako przestrzeń architektoniczna

W drugim dniu obrady zostały podzielone na dwie równoległe odbywające się sesje: sesja III pod hasłem biblioteka jako przestrzeń architektoniczna oraz sesja IV – biblioteka jako przestrzeń inspiracji.

Sesja III moderowana była przez Agnieszkę Podrazik z BG AGH oraz dr. hab. Remigiusza Sapę, prof. UJ z Instytutu Studiów Informacyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozpoczęła się referatem dr. Jerzego Krawczyka – byłego dyrektora Biblioteki Głównej AGH. W prezentacji pt. *Władysław Piasecki – bibliotekarz i budowniczy* przybliżył on postać kierownika, a w latach 1949–1972 dyrektora Biblioteki Głównej AGH jako propagatora nowoczesności w budownictwie bibliotecznym. Władysław Piasecki, znany organizator i twórca bibliotekoznawstwa naukowego, autor wielu publikacji w tej dziedzinie, w tym koncepcji bibliotekarza naukowego⁴, był także, jeśli nie przede wszystkim, znawcą zagadnienia budownictwa bibliotecznego i pionierem systemu modułowego, zainicjował budowę pierwszego w Polsce (jedyne w tej części Europy) obiektu bibliotecznego tego typu – Biblioteki Głównej AGH (lata 60.). W zakresie swoich szczególnych zainteresowań – budownictwa bibliotecznego – zgłębiał literaturę przedmiotu oraz zbierał doświadczenia podczas wyjazdów zagranicznych (ZSRR, USA i inne). Zgromadzony materiał upewniał go w przekonaniu, że nowoczesna biblioteka jest organizmem dynamicznym, swoje przestrzenie musi stale rozwijać i dostosowywać do potrzeb czytelników, zmieniających się funkcji i zadań. Takie możliwości, jego zdaniem, zapewniał system planowania modułowego, na podstawie którego powierzchnie użytkowe mogły być przekształcane w zależności od aktualnych priorytetów, wymagań. Postulował tworzenie pomieszczeń dzielonych na różne wielkości przez zastosowanie np. ścianek ruchomych, łatwych w mon-

---

⁴ W. Piasecki, *Historia AGH* [online] [dostęp 26 października 2022]. Dostępny w World Wide Web: https://historia.agh.edu.pl/wiki/Władysław_Piasecki; *Sylwetki pracowników biblioteki AGH*, [w:] M. Dudziak-Kowalska, B. Janczak, J. Krawczyk, *Nie tylko bibliotekarze...: pracownicy bibliotek Akademii Górniczo-Hutniczej w stuleciu uczelni*, Kraków 2019; H. Jarecka, *Pionier nowoczesności w budownictwie i działalności bibliotekarskiej – Władysław Piasecki*, [w:] *Organizatorzy i inspiratorzy*, red. D. Ostaszewska, W. Żukowska, Warszawa 1997, s. 101–111.

tażu, dzięki szkieletowej konstrukcji gmachu. Równocześnie od bibliotekarzy oczekiwano wiedzy, przygotowania, choćby orientacji w tematyce, zasadach budownictwa, przyznając im kluczową rolę w procesie projektowania biblioteki, porozumienia z architektami, uwzględnienia ich doświadczeń i opinii, a także rozpoznania oczekiwań środowiska naukowego co do biblioteki uczelnianej. Rozpowszechniał tę ideę w licznych publikacjach, a w celu jej przybliżenia bibliotekarzom wydał autorskie tłumaczenie pracy D.E. Beana i R.E. Ellswortha (1948) jako *Modularne planowanie bibliotek szkół wyższych – wstępne przybliżenie do tematu* (Kraków 1958) oraz przygotował monografię *Biblioteka. Wprowadzenie do zagadnień budowy* (Warszawa 1962). Piasecki miał świadomość, że budownictwo modularne to alternatywa dla koncepcji budynku trójdzielnego w architekturze ówczesnych bibliotek (pozwala na zmiany wewnętrzne i dalszą rozbudowę, a zatem tworzenie powierzchni uniwersalnych), ale nie jedyne i ostateczne rozwiązanie wszystkich problemów. Po roku użytkowania nowego budynku Biblioteki AGH obok jego zalet wskazywał także wady, co miało służyć przede wszystkim udoskonaleniu kolejnych realizacji. Istnienie doświadczalnego prototypu było niezwykle cenne dla inżynierów, przyszłych budowniczych i bibliotekarzy. Wygłaszał odczyty, udzielał konsultacji architektom i dyrektorom bibliotek przy ich rozbudowie, również jako rzeczoznawca oceniał, uczestniczył w projektach nowych budowli w Polsce i za granicą. Nowatorskie publikacje i pionierskie działania Piaseckiego zostały docenione w historii AGH, jak i szeregu prac w literaturze przedmiotu, miały niekwestionowany wpływ na dalszy rozwój budownictwa bibliotecznego.

Kolejny głos w tej sesji, w formie prelekcji online pt. *Architektoniczna inceptja*, należał do architekta Grzegorza Kłody, założyciela GK-Atelier – pracowni architektonicznej specjalizującej się w projektach bibliotek⁵. Podkreślił on autorski system projektowania oparty na analizach potrzeb użytkowników oraz informacjach zebranych bezpośrednio w środowisku bibliotekarzy. Inspiracją dla twórców jest także zwiedzanie bibliotek oraz udział w konferencjach branżowych. Projekty bibliotek GK-Atelier były wielokrotnie nagradzane w polskich i za-

---

⁵ *Library design* [online] [dostęp 10 grudnia 2022]. Dostępny w world Wide Web: <https://www.gk-atelier.com/library-design.html>.

granicznych konkursach architektonicznych, np. Plebiscyt Polska Architektura XXL, International Property Awards (GB), Luxury Lifestyle Awards (Nowy Jork), A'Design Award & Competition (IT). Prelegent podzielił się refleksją na temat trendów architektonicznych, dróg poszukiwania inspiracji oraz omówił takie zagadnienia jak: nowoczesna biblioteka w popkulturze; architektoniczny synkretyzm; BIM (Building Information Modeling) – technologia przyszłości. Spośród twórczych dzieł autora można przywołać dwie lubelskie niebanalne aranżacje: Bioteka oraz Biblioteka na Poziomie (filie MBP). Bioteka (2021 r.) – projekt inspirowany naturą, stanowi jakby kontynuację Ogrodu Saskiego „przeniesionego” z przestrzeni miejskiej do wnętrza biblioteki. Wypełniona roślinnością (np. „zielone wyspy” na suficie) i surowymi materiałami (beton, drewno), funkcjonalna przestrzeń zachęca do lektury, odpoczynku lub spotkania w strefie wystawowej, widowiskowej, sali multimedialnej czy gier planszowych itd. Wielokrotnie doceniony projekt to także miejsce edukacji ekologicznej. Powstała nieco wcześniej, również nagradzana Biblioteka na Poziomie to przede wszystkim nowoczesny design, przestronne, otwarte, pełne światła wnętrze, przeszklenia, ażurowe elementy konstrukcyjne, ciekawa kolorystyka i charakter użytych materiałów. Stanowiska komputerowe i strefa relaksu znalazły miejsce na dwóch antresolach, a przestrzeń dla dzieci i rodziców na parterze. Nie ma ścian tradycyjnie oddzielających poszczególne strefy, a regały mające wnęki, w których można kameralnie poczytać, pełnią nawet rolę schodów. Niestandardowe aranżacje architektoniczne „przyciągają” czytelników i pozwalają bibliotekom rozwijać różnorodne formy działalności kulturalnej i środowiskowej jako ofertę i odpowiedź na aktualne potrzeby użytkowników. W projektach GK-Atelier istotne miejsce zajmuje także tworzenie logo i nazwy instytucji – razem stanowią niepowtarzalny zespół cech – tożsamość danej biblioteki, pozwalający jej wyróżnić się z otoczenia, a czytelnikom łatwiej ją identyfikować. Cytując za Kłodą, nazwa jest „jak imię, a logo niczym twarz takiej biblioteki”⁶.

---

⁶ *GK-Atelier i projekt Biblioteka na Poziomie* [online] [dostęp 10 grudnia 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://plndesign.pl/gk-atelier-i-projekt-biblioteka-na-poziomie/>.

Wystąpienie dr. Przemysława Krysińskiego (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) koncentrowało się wokół *Roli i znaczenia bibliotek w kształtowaniu potencjału inteligentnego miasta*. Smart city to miasto funkcjonujące w oparciu o inteligentne rozwiązania technologiczne, umiejętnie zaspokajające potrzeby swoich mieszkańców. Autor rozważał, w jaki sposób działalność instytucji kultury, w tym bibliotek, wpływa na kształtowanie potencjału inteligentnych miast. Zaprezentował przykłady innowacyjnych rozwiązań *smart* zastosowanych z powodzeniem w świecie – jak mobilne biblioteki w Szwecji, Streetmuseum w Londynie i inne, w polskich miastach to np. aplikacja Wasza Warszawa 1918–2018, projekt Wrocław Koduje czy panele obywatelskie⁷. Za badaczami zagadnienia prelegent przyznaje, że biblioteki mogą służyć miastu, dostarczając wysokojakościowych informacji (bazy danych, biblioteki cyfrowe, repozytoria), zapewniając mieszkańcom dostęp do bezprzewodowej sieci internetowej, korzystanie z komputera, organizując zajęcia, kursy rozwijające ich kreatywność, przygotowujące do aktywniejszego udziału w sprawach obywatelskich, środowiskowych. Powinny stać się centrum wiedzy i kształtowania umiejętności, służąc mieszkańcom w różnych obszarach życia. Krysiński przywołał także przykłady inteligentnych rozwiązań implementowanych w bibliotekach, które dowodzą, że często bywają one miejscem spotkań lokalnych społeczności, przedsiębiorców; edukacji, np. informatycznej dla seniorów, ekologicznej dla szkół; wspierania różnorodnych inicjatyw, a nawet, jak w przypadku British Library, tworzenia biuletynu społeczności lokalnej czy zbierania funduszy na jej potrzeby. Jedna z bibliotek w USA, jak podaje autor, pełni rolę „organizatora transportu” w mieście itp. Polskie instytucje wpisują się w ten kierunek, poszerzając wachlarz swoich działań i aktywność w przestrzeni miejskiej. W podsumowaniu prelegent podkreślił, że biblioteki nie tylko wspierają, ale same są instytucjami, w których inicjowane są ważne lokalne projekty, a bibliotekarze jako moderatorzy uczestniczą w tych procesach, są kompetentnymi menedżerami wiedzy. Biblioteka inkluzywna, przyjazna obywatelowi ma w najbliższej przyszłości zająć kluczowe miejsce na mapie smart city.

---

⁷ P. Krysiński, *Rola i znaczenie bibliotek w kształtowaniu potencjału inteligentnego miasta* [online] [dostęp 20 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: https://konferencja.bg.agh.edu.pl/prez/P_Krysinski_prezentacja.pdf.

Ciekawy raport przedstawiła Zofia Kajczuk (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie) – *Kształtowanie przestrzeni i nawigacji w budynku bibliotecznym pod wpływem badań z użytkownikami w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie*. Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie (BUW) przed 20 laty otrzymała nowy, zaprojektowany specjalnie na jej potrzeby budynek (projekt Marka Budzyńskiego i Zbigniewa Badowskiego), który już na etapie budowy był przedmiotem ogromnego zainteresowania, a po otwarciu stał się wzorem, ikoną w polskim budownictwie bibliotecznym. Nowoczesny gmach w atrakcyjnej lokalizacji, pełen symboli ze świata kultury i natury, porośnięty zielenią dach-ogród, fasady opatrzone monumentalnymi tablicami zawierającymi formuły matematyczne, zapisy muzyczne i cytaty w różnych alfabetach, księga z napisem HINC OMNIA, potężne kolumny z posągami filozofów, labirynty itd.⁸ Biblioteka oferująca po raz pierwszy na taką skalę bezpośredni dostęp do zbiorów stanowiła przełom w postrzeganiu architektury bibliotecznej i wywarła wpływ na wiele koncepcji i realizacji nowych budowli w kraju. Projektanci zaplanowali układ wewnętrzny jako spójną całość estetyczną i funkcjonalną. Wraz z upływem lat, ewoluowaniem potrzeb użytkowników i pracowników zaistniała konieczność zmian. Autorka odnotowuje także ostatni czas i sytuację pandemii jako doświadczenie stałej gotowości do modyfikacji w przestrzeni biblioteki. Stawia pytanie, czy ten budynek wciąż jest przyjazny czytelnikom i jak dokonywać przekształceń układu, usprawnić komunikację, system informacji wizualnej, aby korzystający czuli się swobodnie i bezpiecznie. W zdefiniowaniu oczekiwań użytkowników istotne były prowadzone z nimi badania, od odkrywania problemów do poszukiwania adekwatnych i łatwych do realizacji rozwiązań. Ta inspirująca, bogata przestrzeń jest jednocześnie skomplikowana, trudna w poruszaniu się, można się zgubić czy odczuwać obawę nawet przed zwróceniem się do bibliotekarza. Mapa zachowań i ścieżki czytelników wykazały, że system znaków w BUW bywa niespójny, niektóre funkcje są nie dość

---

⁸ M. Budzyński, Z. Badowski, *Biblioteka Uniwersytecka*, „Architektura Murator” 2006, nr 5, s. 58–59; A. Walczak, *Przestrzeń biblioteczna w opiniach bibliotekarzy, architektów i użytkowników (na przykładzie polskich bibliotek naukowych 1989–2009)*, rozprawa doktorska, Katowice 2011 [online] [dostęp 20 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/107312/edition/101023>.

widoczne, a przejścia niemożliwe do odnalezienia. Wnioski główne to: stałe punkty nawigacyjne, zapewnienie informacji wstępnej, ciągłość nawigacji, wyodrębnienie miejsc bibliotecznych do innego przeznaczenia. W zakończeniu prelegentka przedstawiła wdrożone usprawnienia, np. zmiana koloru oznaczeń na bardziej widoczny dla odbiorców, barwne kody odróżniające poszczególne strefy oraz inne działania ze strony bibliotekarzy, obserwacja i kontakt z czytelnikiem, aby sprawnie reagować na potrzeby poprzez usługi i kształtowanie przestrzeni. BUW stanowi także obiekt architektoniczny dla turystów zwiedzających Warszawę oraz gości licznych imprez kulturalnych i wydarzeń organizowanych w gmachu. Jak podkreśliła autorka, dobrze zaprojektowany wayfinding jest wtedy, gdy „użytkownik go nie zauważa”.

Katarzyna Krygier-Durakiewicz i Anna Pomorska-Kowalczyk z Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej wystąpiły z referatem *Przestrzeń biblioteki – aktualne tendencje w kształtowaniu architektury i wnętrza bibliotecznych*. Prelegentki nakreśliły aktualne trendy w projektowaniu budynków bibliotek i aranżacji ich wnętrza na tle zmieniającej się rzeczywistości ich funkcjonowania. Architekturę i design bibliotek jako odzwierciedlenie koncepcji teoretycznych i ewolucji zadań (biblioteka otwarta, „trzecie miejsce” itd.) ilustrowały przykładami swoich inspiracji: Biblioteka Publiczna w Seattle, Sort Diamant-Biblioteka Królewska w Danii, Stacja Kultura – Biblioteka Publiczna w Rumii, Kulturalny Dom Towarowy Forum Groningen w Niderlandach i in. Zaprezentowały również porównanie stylu bibliotek tradycyjnych i nowoczesnych oraz wnioski pracowników Biblioteki Politechniki Lubelskiej (BPL) pochodzące z obserwacji (uczestnictwo w wyjazdach Erasmus+), jak i doświadczeń przy aranżowaniu pomieszczeń własnej biblioteki. Głównym celem omawianych badań było poszukiwanie optymalnych rozwiązań dla projektowanego budynku Centrum Wiedzy i Kultury Politechniki Lubelskiej (CWKPL). BPL początkowo przez wiele lat działała we wspólnej przestrzeni budynku i czytelni trzech lubelskich uczelni (Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie), następnie w nowo wybudowanych obiektach wydziałów rodzimej uczelni i ostatecznie w odrębnym gmachu Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii. Tutaj w nowoczesnym, atrakcyjnym wizualnie obiekcie zyskano wiele udogodnień technologicznych i komfortowe warunki

pracy. Przestronna, jasna przestrzeń, intensywna kolorystyka w zderzeniu z chłodem betonu. Wypożyczalnia wyposażona w przesuwne regały, czytelnie, salki do pracy grupowej i indywidualnej, miejsca dla szkoleń i konferencji. Każda przestrzeń posiada mobilne kubiki, odpowiednio szafki ekspozycyjne na czasopisma i gry, pufy, wygodne fotele, są to często autorskie projekty mebli. Okrągłe stoliki do gier i przyjazne otoczenie sprzyjają stale organizowanym przez bibliotekarzy i studentów turniejom gier planszowych i karcianych. W korytarzach zyskano unikalną możliwość eksponowania wystaw tematycznych, ciekawie na tle betonowych ścian prezentują się również wielkoformatowe zdjęcia autorstwa pracowników Biblioteki. Użytkując obiekt na co dzień, pracownicy rozwijają już wizję nowego CWKPL, marząc, aby dysponowało najnowszą technologią, było komfortową, atrakcyjną wizualnie, pozbawioną barier przestrzeni, ale przede wszystkim odpowiedzią na ewoluujące potrzeby środowiska naukowego uczelni i otoczenia społecznego, miejscem spotkań i inspiracji.

Reprezentując Bibliotekę Uniwersytecką w Poznaniu Jakub Skutecki wygłosił referat *O sztuce rozumienia architektury (czyli o dwóch magazynach bibliotecznych)*. Najstarsze skrzydło budynku biblioteki UAM, które liczy już 120 lat, wciąż pełni swą pierwotną funkcję i stanowi wzorcowy przykład architektury bibliotecznej przełomu XIX i XX w. Kaiser-Wilhelm-Bibliothek (1902) według projektu Karla Hinckeldey-
na, wznoszona pod nadzorem Georga Zeidlera, zaplanowana została jako biblioteka typu magazynowego, która mogła gromadzić znacznie większe zbiory (udostępniane za pomocą katalogów) niż starszy model bibliotek (tzw. salowych) z bezpośrednim dostępem do książek. Autor omówił walory architektoniczne historycznego gmachu, wskazał liczne zalety, w tym przede wszystkim przewidzianą możliwość dobudowy dodatkowych powierzchni magazynowych w przyszłości (dokładnie zaplanowane boczne skrzydła). Wprowadzenie systemu R. Lipmana (regulowane półki z odpowiednio mocowanymi metalowymi uchwytami) wpłynęło na lepsze wykorzystanie dostępnej przestrzeni, ułatwiło pracę magazynierów, rozłożenie ciężaru zgromadzonych książek na filarach (regały zawieszane na stalowych podporach). Wdrożone rozwiązania konstrukcyjne budynku magazynowego, odpowiednie ustawienie regałów, oświetlenie, dostosowanie wysokości niewymagające drabin lub schodków, a poza tym poczta pneumatyczna, winda towaro-

wa itp.⁹ – Zeidler zaczerpnął z poznanych bibliotek niemieckich. Pomimo systematycznie powiększających się zbiorów pierwotny zamysł budowy magazynów nie został jednak zrealizowany, już w 1929 r. według dokumentacji były one zapełnione. Nie sprzyjała temu, jak nadmieniał prelegent, również trudna lokalizacja, ścisła zabudowa w centrum miasta. Także po II wojnie światowej podejmowano wiele prób rozbudowy Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, np. projekt L. Tomaszewskiego i S. Podgórskiego z 1946 r. (a w latach 50. tzw. nowy gmach, w części tylko użytkowany przez bibliotekę). Wiele zbiorów pozostawało wówczas rozproszonych w różnych miejscach niezapewniających właściwej ochrony, wielokrotnie je przenoszono. Wobec braku funduszy kolejne plany inwestycyjne nie mogły być jednak zrealizowane, a stały rozwój zasobu wzmagał problem jego gromadzenia i przechowywania aż do zagrożenia katastrofą budowlaną w latach 80.¹⁰ Ostatecznie dopiero w 1982 r. przyjęto, a do 1993 r. zrealizowano projekt nowego magazynu autorstwa Jerzego Gurawskiego. Nowe skrzydło, jak stwierdził autor, miało stanowić odpowiednik kompozycyjny historycznego, wcześniej istniejącego, a jednocześnie powtarzać wiele jego szczegółowych rozwiązań. Ośmiopiętrowy budynek na poziomie czwartego piętra został skomunikowany łącznikiem z częścią pierwotną, jednak jego niezbyt nowoczesna konstrukcja nie zagwarantowała rezerwy magazynowej na lata. Skutecki zestawiał i ze znanstwem porównał np. trakt komunikacyjny, okna, inne elementy architektoniczne obu budynków. Prezentacja była bogato ilustrowana ikonografią archiwalną (oryginalne plany magazynów, przekroje, rzuty) oraz współczesnymi fotografiami budynków i wnętrz. Piękny, zabytkowy budynek ma wiele ponadczasowych walorów architektonicznych i dzięki temu mógł być wewnątrz użytkowo na nowo organizowany na potrzeby magazynowania i udostępniania. Natomiast nowy gmach w opinii prelegenta jest w stanie pomieścić większe zasoby, ale ma też „[...] wiele błędów i niedoskona-

---

⁹ A. Jazdon, J. Skutecki, *Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu*, Poznań 2017.

¹⁰ A. Jazdon, *Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu 1919–2018: zasoby, działania, ludzie*, Poznań 2019; J. Skutecki, *Tydzień Bibliotek 2020 – „O architekturze Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu słów kilka”, cz. II, IV* [online] [dostęp 20 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.youtube.com/watch?v=7olqucvhAU>; <https://www.youtube.com/watch?v=BOmvhA0iOKI>.

łości, do których można się przyzwyczaić w codziennym użytkowaniu, ale trzeba pokazywać – ku przestrodze przyszłych pokoleń”.

Sesja IV – biblioteka jako przestrzeń inspiracji

Sesję IV poprowadzili dr hab. Małgorzata Kowalska-Chrzanowska, prof. UMK (Instytut Badań Informacji i Komunikacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu) oraz dr Stanisław Skórka (Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej). Referat pt. *Rola Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego w procesie oceny pracowniczej, awansu zawodowego czy parametryzacji uczelni*, przygotowany przez przedstawicielki z ośrodka gdańskiego – Mirosławę Prahł i Marzenę Szczucką, prezentował rolę biblioteki uniwersyteckiej w procesie oceny pracowniczej, awansu zawodowego czy parametryzacji uczelni. Jak wskazują autorki, możliwości te pojawiły się dopiero z chwilą wdrożenia repozytorium obsługiwanego przez Omega PSIR. Nowy system pozwala na kompleksowe zarządzanie informacją o nauce i potencjale badawczym. Uczelniana baza wiedzy stała się podstawowym źródłem danych o publikacjach, patentach, projektach naukowych i rozwojowych do sprawozdania z działalności naukowo-badawczej uczelni oraz analiz, raportów na potrzeby pracowników naukowych (awans zawodowy) czy władz instytutu/wydziału (ocena pracownicza, raport udziału jednostkowego). Prelegentki na podstawie wypracowanego modelu współpracy pomiędzy bibliotekarzami a środowiskiem naukowym zaprezentowały działania, które przyniosły pozytywne rezultaty i mogą być z powodzeniem stosowane na innych uczelniach. W ramach dobrych praktyk za najważniejsze uznały regularne wsparcie pracowników naukowych realizowane poprzez bieżącą analizę, reagowanie na potrzeby pracowników uczelni, organizowanie szkoleń, warsztatów dostosowanych do oczekiwań odbiorców, opracowanie i udostępnienie materiałów informacyjnych. Równie ważne jest też systematyczne podnoszenie kwalifikacji bibliotekarzy oraz wewnętrzne akty prawne regulujące procedury.

W kolejnym wystąpieniu Justyna Seiffert z Biblioteki Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach zatytułowanym *Medycyna jak na dłoni. Polska Platforma Medyczna: portal zarządzania wiedzą i potencja-*

łem badawczym omówiła współpracę bibliotek medycznych w ramach projektu Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014–2020. Realizacja projektu partnerskiego siedmiu uczelni medycznych jest odpowiedzią na potrzebę środowiska naukowego, które do tej pory nie miało możliwości przeszukania w jednym miejscu źródeł danych medycznych w Polsce, oraz brak informacji o pełnym dorobku naukowym pracowników. Stworzenie wspólnej platformy integrującej, prezentującej i promującej osiągnięcia naukowe i potencjał partnerów w zakresie medycyny, farmacji, stomatologii, zdrowia publicznego, bezpieczeństwa i higieny pracy, ergonomii i ochrony zdrowia to efekt pracy lidera projektu – Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu oraz jego partnerów (Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego, Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego oraz Instytutu Medycyny Pracy im. prof. Jerzego Nofera w Łodzi). Polska Platforma Medyczna (PPM) to innowacyjny portal otwarty, dołączenie do niego planują kolejne instytucje naukowe, m.in. Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Uniwersytet Medyczny w Łodzi. Inicjatywa rozszerzenia współpracy o nowe placówki naukowe nie tylko wzbogaca centralny system agregujący dane z lokalnych instalacji o informacje o pracownikach nauki i ich osiągnięciach, ale też intensyfikuje współpracę pomiędzy naukowcami, ułatwia kontakty pomiędzy nauką a biznesem. Wszystkie instytucje współtworzące PPM realizują wytyczne otwartości w nauce jako systemu otwartego dostępu do pełnych tekstów publikacji, rozpraw doktorskich, danych badawczych i innych dokumentów zgromadzonych w repozytorium, a także zapewniają nieograniczony dostęp do danych w wymiarze czasowym. Autorka podkreśliła, że PPM jest doskonałym miejscem do nawiązywania współpracy pomiędzy jednostkami naukowymi, ekspertami i biznesem.

Referat Gabrieli Chromcovej, reprezentującej jedną z najmłodszych bibliotek akademickich w Czechach – Bibliotekę Uniwersytecką Śląskiego Uniwersytetu w Opawie, filia w Karwinie, pozwolił zapoznać się z ofertą biblioteki, która stała się nie tylko miejscem nauki/edukacji, ale też miejscem spotkań, przestrzenią towarzyską, chętnie odwiedzaną przez użytkowników. Autorka w swoim wystąpieniu pokazała wybrane przykłady rozwiązań mających na celu zbudowanie wizerunku miejsca

ciekawego, przyjaznego, kreatywnego, pomysłowego i otwartego dla wszystkich zainteresowanych propozycjami biblioteki. Wśród nich znalazły się wykłady oraz spotkania z ciekawymi ludźmi, np. wykład na temat taniego podróżowania, bankowości, licznie organizowane imprezy dla studentów, jak np. turniej FIFA, dla pracowników naukowych – wykład z zakresu fizjoterapii. Zdaniem autorki prezentacji nowym wyzwaniem było stworzenie przestrzeni dla uchodźców z Ukrainy, m.in. kącik dla dzieci czy komputery dla mam. Okres pandemii charakteryzował się również nowymi rozwiązaniami w bibliotece, ułatwiającymi użytkownikowi wypożyczenie/zwrot książek, przykładowo zorganizowano stolik do bezkontaktowego wypożyczenia oraz udostępniono bibliobox (książkomat). Na koniec referentka podzieliła się własnymi obserwacjami i podała przepis, jak stworzyć miejsce spotkań w bibliotece. Pomocne są tu metody prawidłowego rozpoznania/poznania użytkowników, zwrócenie uwagi na ich potrzeby, zainteresowania, ważna jest też dobra przestrzeń biblioteczna, na którą składa się przestrzeń: architektoniczna, publiczna, egzystencjalna i wirtualna, szybkie reagowanie na zmiany, do tego szalenie istotne jest samo podejście bibliotekarzy i nieocenione wsparcie kierownictwa.

W prezentacji *Biblioteka SUM – uniwerSUM możliwości i inspiracji* Monika Katarzyna Pająk, Sylwia Sosnowska, Katarzyna Cukierska (Biblioteka Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach) przedstawiły analizę badań mających na celu ocenę sposobów korzystania z przestrzeni, usług i zasobów bibliotecznych. Wyniki uzyskane na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród użytkowników biblioteki pozwoliły autorkom na sformułowanie wniosków. Nowe technologie informacyjne i sfera publiczna w przestrzeni wirtualnej są dzisiaj podstawową platformą poszukiwania i wymiany informacji w społeczeństwie informacyjnym, lecz nadal niezastąpiona pozostaje potrzeba kontaktów międzyludzkich, spotkań, dyskusji, realizowania wspólnych zadań. Funkcję tę doskonale realizuje biblioteka jako miejsce spotkań różnych grup społecznych, czasem zupełnie sobie obcych, tworzonych albo w obrębie społeczności akademickiej: studentów, doktorantów, pracowników naukowych, albo poza środowiskiem uczelnianym – każdy użytkownik odwiedzający bibliotekę. Członkowie tych grup współdziałają ze sobą na zasadzie odrębności od innych w celu zaspokojenia własnych potrzeb. Okazją do nawiązania kontaktów są różne projek-

ty realizowane w bibliotece oraz oferta działalności i promocji biblioteki w zakresie edukacji, szkoleń, warsztatów. Zajęcia grupowe i indywidualne budują kontakt z użytkownikiem/grupą społeczną, skupiają wszystkich zainteresowanych tematyką prowadzonych szkoleń/wykładów/prelekcji. Prelegentki zwróciły uwagę, że zaoferowane usługi, możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych oraz wykorzystanie przestrzeni biblioteki do spotkań, dyskusji, wymiany doświadczeń w atmosferze przyjaznej dla każdego klienta/użytkownika sprzyjają integracji społecznej.

O przestrzeni relacji w bibliotece opowiedziała Małgorzata Bródka z Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. Opierając się na bogatej literaturze zaczerpniętej z nauk o zarządzaniu, zaprezentowała elementy składowe budowanej przestrzeni w bibliotece. Są to: najczęściej występujące typy relacji, proces kształtowania, zarządzania relacjami i ich rola w działalności bibliotek. Zazwyczaj w takich instytucjach spotykane są trzy podstawowe typy relacji oznaczającej „związek zachodzący między ludźmi lub grupami”¹¹: bibliotekarz–czytelnik/grupa np. szkoleniowa; bibliotekarz–bibliotekarz/grupa np. szkoleniowa; czytelnik–czytelnik/grupa. Dzięki tym związkom powstają i utrwalają się więzi, a najistotniejsze z punktu świadczonych usług bibliotecznych są relacje bibliotekarz–czytelnik/grupa. Referentka w swoim wystąpieniu podkreśliła znaczenie relacji dla działalności bibliotek. Stąd też pojawiły się różne koncepcje zarządzania jakością, podnoszenia standardów obsługi i współpracy z użytkownikami, a także budowanie pozytywnych relacji z klientami biblioteki oraz specyficzny sposób marketingowego myślenia zwany marketingiem relacji. To kolejny czynnik mający wpływ na tworzenie dobrej przestrzeni relacji. Ta idea podejścia marketingowego do klienta nabiera znaczenia i sprowadza się do nawiązania stałych, długotrwałych kontaktów, które osiąga się poprzez dążenie do spełnienia faktycznych oczekiwań użytkowników.

Omawiając sferę związków personel biblioteczny–czytelnik/grupa, zwrócono uwagę na rolę wartości moralnych. Takie zarządzanie przez wartość w praktyce przekłada się na kształtowanie wśród klientów postawy świadomego i kompetentnego odbiorcy wiedzy. Zaprezentowane podejście do tematu relacji w bibliotece z pewnością wpływa

---

¹¹ *Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, red. J. Bralczyk, Warszawa 2005, s. 701.

korzystnie na jakość świadczonych usług bibliotecznych oraz ogólny jej wizerunek.

W kolejnym wystąpieniu Katarzyna Mrotek z Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy podjęła temat upowszechniania zasobów i usług na bazie doświadczeń własnej biblioteki jako aktywnego ośrodka edukacji, informacji i kultury. Przedstawiła bibliotekę jako nowoczesne centrum transferu wiedzy wspierające i promujące uczelnię w procesie naukowo-dydaktycznym oraz środowisko lokalne zaspokajające potrzeby edukacyjne, informacyjne i kulturalne mieszkańców Bydgoszczy i regionu. Zaprezentowana przez nią macierzysta biblioteka to nowoczesna, wielofunkcyjna instytucja, łącząca doskonale elementy biblioteki tradycyjnej z elektroniczną, popularyzująca i aktywnie zarządzająca swoimi zbiorami, zasobami i usługami. Autorka podała przykłady realizowanych zadań w wymienionych wcześniej kierunkach rozwoju. Są to: „ucyfrowienie zasobów akademickich regionu kujawsko-pomorskiego”, „opracowanie i digitalizacja dokumentacji dotyczącej życia studenckiego lat 1970–2000”, dokumentowanie dorobku pracowników Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego (BDN), udostępnienie materiałów dydaktycznych, publikacji i wyników badań prowadzonych na bydgoskiej uczelni (Repozytorium UKW). Dodatkowo w ramach zaangażowania w życie kulturalne miasta podjęto się prezentacji w Saloniku Wojciecha Weissa przedmiotów słynnego artysty czy zorganizowania konkursu plastycznego pt. *Wariacje na temat życia i twórczości Wojciecha Weissa*. Inną formą promocji usług bibliotecznych jest prowadzona na terenie biblioteki działalność dydaktyczna, szkoleniowa, również w postaci wycieczek kierowanych głównie do uczniów szkół średnich i podstawowych. Dużym zainteresowaniem w społeczności akademickiej cieszą się, jak wskazała autorka prezentacji, model kształcenia online oraz konsultacje *Planu Zarządzania Danymi* czy asystent biblioteczny. Upowszechnianie zasobów bibliotecznych prowadzone jest równocześnie z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych (Facebook, Instagram, Blog Biblioteki, kanał na YouTube). Za pośrednictwem mediów społecznościowych biblioteka utrzymuje zdalny kontakt ze swoimi użytkownikami, informuje ich o wydarzeniach, imprezach, innowacyjnych działaniach, nowościach i wszelkich zmianach. Portale społecznościowe mają wpływ nie tylko na zwiększenie widoczności biblioteki w Internecie, ale też pozwalają stworzyć przestrzeń

do rozwoju swojej działalności marketingowej, która przekłada się na kształtowanie wizerunku instytucji na zewnątrz. Referentka zwróciła uwagę na podejmowane przez bibliotekę różne inicjatywy ogólnopolskie i europejskie. Wśród nich wymieniła najważniejsze: Tydzień Bibliotek, Europejską Noc Muzeów, Europejskie Dni Dziedzictwa oraz warsztaty kaligraficzne. Wszystkie kroki podejmowane w celu popularyzacji nauki, dorobku naukowego uczelni, rozpowszechniania informacji o regionie służą uniwersytetowi i miastu. Jako jedna z nowoczesnych bibliotek w regionie może pochwalić się przyznaniem w ramach konkursu LODOŁAMACZE 2018 pierwszego miejsca w kategorii Przyjazna Przestrzeń „[...] za przystosowanie projektowania uniwersalnego oraz najlepszych rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych w zakresie dostosowania budynków i przestrzeni do potrzeb osób z niepełnosprawnością”.

W kolejnym referacie Małgorzata Raczyńska i Magdalena Seta pokazały, w jaki sposób kreować wizerunek biblioteki na przykładzie Naukowej Sieci Informacyjnej (NSI) Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (SGGW). Prelegentki wskazały, że punktem wyjścia w budowaniu *image* i tożsamości instytucji jest jej misja, czyli sformułowanie konkretnych celów: komu chce służyć, jak zaspokajać potrzeby użytkowników i jak chce to robić. Zwróciły uwagę na to, że sam proces kształtowania wizerunku wymaga odpowiedniego przygotowania i opracowania planu działań. W związku z tym w 2021 r. zreorganizowano strukturę biblioteki, tworząc m.in. samodzielne stanowisko ds. komunikacji i wizerunku NSI oraz skierowano działania w stronę większej aktywności w sieci poprzez promowanie usług informacyjnych, wydarzeń organizowanych na terenie uczelni bądź przez instytucje współpracujące. Wszelkie starania biblioteki zmierzały i zmierzają w kierunku pozyskania, przyciągnięcia nowych klientów poprzez atrakcyjną ofertę usług bibliotecznych oraz wzmocnienia/stworzenia przekonania, że korzystając z nich, mogą zaspokoić swoje potrzeby w jak największym stopniu. Doskonałym narzędziem komunikacji z użytkownikami obecnymi, jak i potencjalnymi są media społecznościowe (Facebook, Instagram, YouTube, Twitter), platformy multimedialne, newsletter, nowa przebudowana strona internetowa. Oprócz działań podejmowanych w obszarze kontaktów online równie cenny jest kontakt bezpośredni mający na celu stworzenie w bibliotece klima-

tu przyjaznego, przychylnego dla wszystkich użytkowników NSI. Zaprezentowane przez prelegentki statystyki odwiedzin kont/profilu założonych na portalach internetowych i społecznościowych pokazują, że stosowane metody zwiększenia widoczności instytucji odnoszą sukcesy. Od momentu wprowadzenia zmian zaobserwowano znaczny wzrost liczby odwiedzających, obserwujących i polubień użytkowników. Wzrastające zainteresowanie odbiorców NSI pozwala stwierdzić, że w świadomości klientów utrwalił się obraz instytucji potrzebnej, sprawnej, nowoczesnej i lubianej nie tylko wśród społeczności akademickiej, ale też wśród użytkowników zewnętrznych.

Dr Katarzyna Bikowska z Biblioteki Uniwersyteckiej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w referacie pt. *Design Thinking – koncepcja i zastosowanie w bibliotece* podzieliła się spostrzeżeniami uzupełnionymi o przykłady wdrożeń w Polsce i na świecie w zakresie DT (Design Thinking) – myślenia projektowego w bibliotece. Metoda ta z powodzeniem przyjęła się w obszarze edukacji i kultury, coraz częściej wykorzystywana jest w bibliotekach jako metoda twórczego rozwiązywania problemów, nastawiona na tworzenie innowacyjnych produktów lub usług, które będą odpowiadały na problemy i potrzeby użytkowników. Jest metodą w pełni skoncentrowaną na użytkowniku, poszukującą dobrych rozwiązań o elastycznym podejściu przy opracowaniu katalogu usług, o dużych możliwościach testowania użyteczności oferowanych produktów. Autorka w ciekawy sposób przybliżyła istotę DT, zaprezentowała kolejne etapy procesu myślenia projektowego (formułowanie wyzwań, tworzenie zespołu projektowego, w tym określenie roli w zespole, nakreślenie planu sukcesu/wizji przyszłości) i poszczególne jego fazy (inspiracji, generowania pomysłów, budowania prototypu i eksperymentowania). Zaznajomiła również słuchaczy konferencji z metodami pracy pomocnymi w realizacji tego zadania, jak: badanie potrzeb użytkowników (z wykorzystaniem obserwacji, wywiadu, analizy zebranych danych), diagnoza potrzeb i tworzenie mapy koncepcyjnej (w oparciu o konkretne zapotrzebowanie i problemy klienta) oraz metody rozmowy czy minipilotażu. Zaprezentowała także kreatywne sposoby pracy, jak np. burza mózgów, analiza pomysłów (zestawienie i wybór najlepszych oraz określenie dalszego ich rozwoju), prototypowanie usług (poprzez szkic, scenorys, makietę, model). Autorka podkreśliła, że stosowane podejście DT do projektowania oferty usług przynosi ko-

rzyści bibliotece oraz jej użytkownikom. Umożliwia pobudzenie kreatywności, integracji, komunikacji bibliotekarzy w pracy zespołowej, pozwala zdobyć wiedzę o użytkownikach, aby lepiej odpowiadać na ich potrzeby, zbudować dobre relacje z nimi, a także zaangażować swoich odbiorców w tworzenie wydarzeń, projektów i – co ważne – dotrzeć do nowej grupy klientów.

O wizualnej przestrzeni biblioteczej, strategii komunikacji w Internecie na podstawie wybranych sześciu profili bibliotek uczelni wyższych (Biblioteki Głównej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Biblioteki Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Biblioteki Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego oraz Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego) opowiedziała w swoim wystąpieniu *Przestrzeń biblioteki uczelnianej w warstwie wizualnej serwisu Instagram. Studium przypadku wybranych polskich bibliotek* dr Natalia Pamuła-Cieślak z Instytutu Badań Informacji i Komunikacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Badanie profili ww. instytucji zostało przeprowadzone w okresie od 1 czerwca 2021 do 31 maja 2022 r. Do analizy kont założonych w serwisie Instagram wykorzystane zostały wyłącznie materiały wizualne, głównie zdjęcia zamieszczone na tej platformie społecznościowej, sklasyfikowane według typologii L. Manovich (zdjęcia zwykłe, profesjonalne i stylizowane). Celem badania było pokazanie, w jaki sposób biblioteki wykorzystują zdjęcia swoich budynków, wewnątrz jako tło zachęcające do aktywnej komunikacji z użytkownikami, poprzez fotografie przedstawiają im jednocześnie instytucję o charakterze tradycyjnym, ale też nowoczesnym, jako miejsce wydarzeń kulturalnych czy akcji społecznych. Na podstawie charakteru publikowanego materiału ilustracyjnego, zdaniem autorki, biblioteki przyjmowały różne strategie publikacyjno-wizerunkowe. Materiał prezentowany przez nie na Instagramie zazwyczaj dokumentował życie biblioteczne, codzienne, pokazywał rzeczywistość, estetykę i wrażliwość wizualną, która – co warto dodać – dotyczy projektowania przestrzeni w taki sposób, aby dobrze prezentowała się na fotografii i umożliwiała interakcje poprzez wizualną komunikację z użytkownikami. Warto też wymienić przykłady takich bibliotek, które obrały strategię kreowania swojego wizerunku jako nowoczesnej i otwartej placówki naukowo-kulturalnej – Biblioteka UWM w Olsztynie, które kształtują swój *image*

poprzez ludzi, np. pokazując ambasadorów bibliotecznych, fotorelacje z wydarzeń, stawiając ich w przestrzeni, w której funkcjonują zawodo-wo, naukowo i kulturalnie – Biblioteka AGH w Krakowie. Na uwagę zasługuje też Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego o przemyślanej strategii wizerunkowej, która łączy wszystkie te elementy, „pokazuje swoje wnętrza nowoczesne i stare, pełne ludzi lub puste, buduje więzi pomiędzy przeszłością, teraźniejszością i przyszłością, odbiorcy daje poczucie przynależności do społeczności, która ma swoje tradycje”¹². Stąd też wyróżnia się na tle innych profili bibliotek akademickich.

Ostatnie wystąpienie scalające prowadzone równolegle sesje III i IV przygotowali przedstawiciel Centrum Informacyjno-Bibliotecznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi Witold Kozakiewicz i Agnieszka Ciszewska-Klecińska. Prelegenci zaprezentowali wdrożenie nowatorskiego Projektu CIB 24/7. Podjęta inicjatywa udostępnienia przestrzeni CIB w godzinach nocnych była próbą sprawdzenia funkcjonowania biblioteki w nowych warunkach, bez udziału bibliotekarzy. Z założenia miała dawać użytkownikom pełną autonomię i w efekcie szybko zyskała zainteresowanie wśród studentów oraz pracowników Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, o czym świadczy wzrastająca frekwencja odwiedzin biblioteki od chwili uruchomienia tej formy pracy. Od strony praktycznej w realizacji projektu konieczne było nie tylko zorganizowanie przestrzeni bibliotecznej poprzez zaadaptowanie miejsc do nauki i relaksu, udostępnienie wskazanych urządzeń na zasadzie samoobsługi, np. półki zwrotów, książkomat, wrzutnia, zdalna drukarka, automaty do kawy i przekąsek czy strefy chilloutu, ale także zwiększenie obsady pracowników ochrony i firmy sprzątającej oraz opracowanie regulaminu funkcjonowania Centrum Informacyjno-Bibliotecznego w formule non stop. O powodzeniu przedsięwzięcia można powiedzieć już po niespełna siedmiu miesiącach działalności, biblioteka może bowiem pochwalić się wyraźnym wzrostem odwiedzin użytkowników. W krótkim czasie – od maja do końca czerwca 2022 r., jak podaje autor, w godzinach od 20.00 do 8.00 rano bibliotekę odwiedziło ok. czte-

---

¹² N. Pamuła-Cieślak, *Przestrzeń biblioteki uczelnianej w warstwie wizualnej serwisu Instagram. Studium przypadku wybranych polskich bibliotek* [online] [dostęp 15 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: https://konferencja.bg.agh.edu.pl/prez/N_Pamula_Cieslak_prezentacja.pdf.

rech tysięcy użytkowników. Na sukces ten, zdaniem prelegenta, składa się również przekaz odpowiedzialnie odebrany przez klientów, którzy w godzinach nocnych stają się jednocześnie gospodarzami biblioteki. Wystąpienie przedstawiciela CIB wzbudziło duże zainteresowanie słuchaczy konferencji, stąd liczne pytania o dodatkowe szczegóły organizacyjne projektu i burzliwa dyskusja uwzględniająca aspekt finansowy w dobie wzrastających kosztów utrzymania instytucji.

Program drugiego dnia konferencji dodatkowo wzbogaciły liczne wystąpienia sponsorów prezentujące szeroką ofertę usług dla bibliotek akademickich. Wśród nich Marta Witczak (ISI Emerging Markets Group) omówiła *Serwisy ekonomiczne EMIS i CEIC – jako cenne źródło danych wspierające uczelnie*. Prelegentka podkreśliła walory interaktywnych narzędzi badawczych do interpretacji czy wizualizacji graficznej danych oraz możliwości, jakie oferuje serwis CEIC – baza wskaźników i danych makroekonomicznych i statystycznych z ponad 2200 źródeł globalnych, regionalnych i lokalnych.

Krzysztof Kowalczyk zaprezentował referat pt. *ABE Holding SA. Rozwiązania naukowe wydawnictwa McGraw-Hill dla instytucji akademickich*. Przedstawiciel ABE Holding omówił dwie platformy z zakresu inżynierii oraz medycyny, które znajdują zastosowanie na wielu uczelniach w Polsce. *AccessEngineering* to referencyjna baza wiedzy zapewniająca dostęp do narzędzi analitycznych oraz funkcjonalności zaprojektowanych do obsługi wirtualnej, aktywnej nauki, niosących wsparcie wykładowcom w planowaniu i realizacji programu nauczania oraz rozwiązywaniu problemów szeroko pojętej inżynierii. Natomiast *McGrawHill Medical* to medyczne bazy wiedzy i narzędzi służących naukowcom i studentom w procesie dydaktycznym oraz wspomagających stażystów, pielęgniarki w czynnościach klinicznych. Prelegent zaznaczył ich bogatą zawartość (filmy, nagrania, kolekcje zdjęć, wykłady, studia przypadków itd.) i wysoką funkcjonalność.

Piotr Mielcarek w prezentacji *Automatyzacja bibliotek 9.55-10.10* przedstawił ARFIDO sp. z o.o., specjalizującą się w technologii RF, i dostarczane przez firmę techniczne rozwiązania dla bibliotek, takie jak zewnętrzne i wewnętrzne książkomaty, Biblioteka 24/7 (Szuflandia, Bibliomat). Urządzenia zaprojektowane na życzenie i we współpracy z konkretnymi bibliotekami umożliwiają czytelnikom samodzielne wypożyczanie, odbiór i zwrot książek całodobowo o dowolnej porze. Do-

datkowo dla czytelnika została stworzona aplikacja na telefon z jednoczesnym dostępem do wszystkich książkomatów w mieście, a dla bibliotekarzy – *Portal www – informacje dla bibliotekarza w chmurze*.

Wśród partnerów udostępniających uczelniom kolekcje czasopism, zbiory online, możliwość publikowania Open Acces należy odnotować obecność dr. Fransa Lettenströma (Bentham Science) – *Open Access model Read and Publish w czasopiśmie Bentham Science* oraz przedstawiciela Oxford University Press Marcina Dembowskiego z wystąpieniem *Oxford University Press – Twój partner w nowoczesnej bibliotece*. Bentham Science jest wydawcą naukowych czasopism i książek z dziedziny nauk ścisłych, technicznych oraz medycznych (STM), źródłem najnowszych informacji z wielu obszarów nauki i technologii dla naukowców i badaczy. Oxford University Press oferuje bogatą kolekcję książek, podręczników akademickich oraz czasopism, z których zdecydowana większość posiada IF i jest wysoko notowana w dziedzinach nauki.

Z kolei Marcin Kapczyński w swojej prezentacji – *Wspieranie misji bibliotek i inicjatyw badawczych za pomocą zaufanych narzędzi i danych od Clarivate* – przedstawił różnorodne obszary zastosowania danych Web of Science, rozszerzenie działania w wielu produktach Clarivate + ProQuest – jako znaczącą pomoc dla bibliotek wobec ich współczesnych ról i wyzwań.

Paulina Milewska (Elsevier) w wystąpieniu *Biblioteka akademicka dziś i jutro: przestrzeń, wizerunek, wpływ* skoncentrowała się na roli bibliotek oraz bibliotekarzy w sytuacji ciągłej zmiany, w obliczu rosnących oczekiwań środowiska naukowego czy społeczności lokalnych. Prelegentka przybliżyła koncepcję rzecznictwa i możliwości budowania wpływu i widoczności bibliotek akademickich.

Jakub Koperwas (Sages) w prelekcji *Holistyczne podejście do zarządzania informacją o nauce i potencjale badawczym* podkreślił, że od 2007 r. firma Sages zapewnia uczelniom kompleksowe wsparcie w zakresie IT, wdraża i rozwija oprogramowanie Omega-PSIR stworzone na Politechnice Warszawskiej, służące do zarządzania wiedzą i udostępniania danych badawczych, a także rozwiązania stworzone na indywidualne zamówienie, zintegrowane z systemami służącymi do zarządzania wieloma procesami na uczelniach (w tym kadry, aparatura, dydaktyka, wiedza), a ponadto pierwsze na polskim rynku automatyczne narzędzie oparte na AI, dostosowujące pliki cyfrowe do potrzeb osób z niepełno-

sprawnościami. Z Systemu Bazy Wiedzy w oprogramowaniu Omega-PSIR korzysta już ponad 40 uczelni w procesach ewaluacyjnych instytucji i pracowników oraz na rzecz ich wizerunku i rozpoznawalności.

Wszystkie wystąpienia w ramach ogólnopolskiej konferencji cieszyły się dużym zainteresowaniem i popularnością wśród uczestników i sponsorów. Temat konferencji, trafny dobór zagadnień oraz ranga uroczystości jubileuszowych biblioteki z pewnością przyciągnęły wielu gości z różnych ośrodków akademickich, firm partnerskich z kraju i zagranicy. Wydarzenie to było okazją do zacieśnienia współpracy, wymiany nowej wiedzy i doświadczeń, a po każdym z poszczególnych bloków słuchacze chętnie ze sobą dyskutowali. Niewątpliwie konferencja przyczyniła się do integracji środowiska bibliotecznego, któremu bliskie są zagadnienia budowania, tworzenia przestrzeni wiedzy, nauki, inspiracji, rozwoju i architektury. Wszyscy uczestnicy podkreślali zasadność takich spotkań.

Podsumowania i uroczystego zakończenia konferencji dokonał dyrektor BG AGH w Krakowie – dr Stanisław Skórka oraz z-ca dyrektora mgr Agnieszka Podrazik. Organizatorzy wyrazili chęć przygotowania kolejnej ogólnopolskiej konferencji i być może uda się to zrobić w najbliższym czasie.

Na stronie konferencji zostały zamieszczone materiały: program, abstrakty, prezentacje oraz galeria zdjęć. Ponadto zaplanowano wydanie w formie drukowanej recenzowanej publikacji pokonferencyjnej¹³.

Bibliografia

Budzyński Marek, Badowski Zbigniew, *Biblioteka Uniwersytecka*, „Architektura Murator” 2006, nr 5, s. 58–59.

Ciesielka Michał, *Serce uczelni. 100 lat Biblioteki Głównej AGH* [online] [dostęp 7 października 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.agh.edu.pl/aktualnosci/info/serce-uczelni-100-lat-biblioteki-glownej-agh/>.

---

¹³ *Konferencja jubileuszowa z okazji 100-lecia Biblioteki Głównej AGH* [online] [dostęp 15 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://konferencja.bg.agh.edu.pl/>.

- GK-Atelier i projekt Biblioteka na Poziomie* [online] [dostęp 10 grudnia 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://plndesign.pl/gk-atelier-i-projekt-biblioteka-na-poziomie/>.
- Jarecka Helena, *Pionier nowoczesności w budownictwie i działalności bibliotekarskiej* – Władysław Piasecki, [w:] *Organizatorzy i inspiratorzy*, red. Danuta Ostaszewska, Wiesława Żukowska, Warszawa 1997.
- Jazdon Artur, *Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu 1919–2018: zasoby, działania, ludzie*, Poznań 2019.
- Jazdon Artur, Skutecki Jakub, *Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu*, Poznań 2017.
- Konferencja jubileuszowa z okazji 100-lecia Biblioteki Głównej AGH* [online] [dostęp 15 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://konferencja.bg.agh.edu.pl/>.
- Krysiński Przemysław, *Rola i znaczenie bibliotek w kształtowaniu potencjału inteligentnego miasta* [online] [dostęp 20 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: https://konferencja.bg.agh.edu.pl/prez/P_Krysin-ski_prezentacja.pdf.
- Library design* [online] [dostęp 10 grudnia 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.gk-atelier.com/library-design.html>.
- Pamuła-Cieślak Natalia, *Przestrzeń biblioteki uczelnianej w warstwie wizualnej serwisu Instagram. Studium przypadku wybranych polskich bibliotek* [online] [dostęp 15 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: https://konferencja.bg.agh.edu.pl/prez/N_Pamuła_Cieslak_prezentacja.pdf.
- Piasecki Władysław, *Historia AGH, 2020* [online] [dostęp 26 października 2022]. Dostępny w World Wide Web: https://historia.agh.edu.pl/wiki/Władysław_Piasecki.
- SBP Ogólnopolski portal bibliotekarski* [online] [dostęp 4 października 2022]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=24270&prev=537>.
- Skutecki Jakub, *Tydzień Bibliotek 2020 – „O architekturze Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu słów kilka” cz. II, IV* [online] [dostęp 20 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.youtube.com/watch?v=7o-lquucvAU>, <https://www.youtube.com/watch?v=BOmvhA0iOKI>.
- Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów*, red. Jerzy Bralczyk, Warszawa 2005.
- Strategia rozwoju Politechniki Śląskiej na lata 2021–2026* [online] [dostęp 4 października 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.polsl.pl/uczelnia/wp-content/uploads/sites/880/2022/02/Stategia-rozwoju-Politechnika-Slaska-2022.pdf>.

Sylwetki pracowników biblioteki AGH, [w:] Małgorzata Dudziak-Kowalska, Barbara Janczak, Jerzy Krawczyk, *Nie tylko bibliotekarze...: pracownicy bibliotek Akademii Górniczo-Hutniczej w stuleciu uczelni*, Kraków 2019.

Walczak Anna, *Przestrzeń biblioteczna w opiniach bibliotekarzy, architektów i użytkowników (na przykładzie polskich bibliotek naukowych 1989–2009)*, rozprawa doktorska, Katowice 2011 [online] [dostęp 20 listopada 2022]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/107312/edition/101023>.

Report on the scientific conference “Library in space, space in the library”, Kraków, September 22–23, 2022

ABSTRACT: Report from the scientific conference “Library in space, space in the library”, which took place on September 22–23, 2022, in Kraków. The project had a nationwide dimension and was addressed to a wide range of recipients interested in the functioning of academic libraries. Presentations were given by leading representatives of the most important institutions dealing with librarianship, archiving, IT and cultural activities in Poland and abroad.

KEYWORDS: conference, AGH University of Science and Technology in Kraków, academic libraries, space, scientific communications

